

Контраст-індуковане гостре пошкодження нирок (КІ-ГПН)

М.Колесник

ДУ «Інститут нефрології НАМН України»

Веб-сайт: www.inephrology.kiev.ua

- Основні термінологічні поняття
  - Діагностика КІ-ГПН
  - Епідеміологія КІ-ГПН
  - Фактори ризику КІ-ГПН
  - Профілактика КІ-ГПН
- Висновки

Основні термінологічні поняття

- KIN –це підвищення креатиніну сироватки на 44,2 мкмоль/л або на 25% від вихідного рівня, що розвивається через 48-72 год після внутрішньо судинного застосування рентген-контрасту за відсутності альтернативної причини гострого пошкодження нирок

Rihal CS, Textor SC, et al. Circulation. 2002;105(19)

Solomon RJ, et al. Circulation. 2007;115(25)

European Society of Urogenital Radiology Guideline, 2012

Проте...

Основні термінологічні поняття

ГПН – синдром, який розвивається унаслідок швидкого падіння ШКФ (протягом 48 годин) та характеризується накопиченням азотмістких та безазотних продуктів метаболізму, розладами, КЛР, водного балансу, обміну електролітів та води

Критерії ГПН

Підвищення креатиніну сироватки (КС) $\geq 26,5$ ммоль протягом 48 годин.

Підвищення КС $\geq 1,5$ рази порівняно з вихідним рівнем (концентрація креатиніну за 7 діб або найнижчий його рівень протягом останніх 12 тижнів)

Основні термінологічні поняття

Стадії ГПН	Креатинін сироватки	Продукція сечі
1	$> 26,5$ ммоль/л ≤ 48 год 1,5 – 1,9 раз $>$ вихідного рівня	$< 0,5$ мл/кг/год 6-12 год
2	2 – 2,9 рази $>$ вихідного рівня	$< 0,5$ мл/кг/год ≥ 12 год
3	≥ 3 рази $>$ вихідного рівня ≥ 354 ммоль або початок НЗТ	$0,3$ мл/кг/год ≥ 24 год або анурія ≥ 12 годин

KDIGO 2012

Основні термінологічні поняття

КІ-ГПН – форма ГПН, що розвивається унаслідок внутрішньосудинного введення рентгенконтрастних речовин за відсутності інших причин.

Термін КІ-ГПН введений для визначення того ж поняття, що і рентгенконтраст-індукована нефропатія (РКІН)

Діагностика

З клінічної точки зору для встановлення діагнозу КІ-ГПН слід використовувати критеріальність ГПН, запропонована KDIGO

Підвищення креатиніну на $\geq 0,3$ мг/дл (26,5 ммоль/л) протягом 48 год.

Підвищення креатиніну в 1,5 рази порівняно з вихідним рівнем (концентрація креатиніну за 7 діб або найнижчий його рівень протягом останніх 12 тижнів).

Зниження продукції сечі $< 0,5$ мл/кг/год протягом 6 год

KDIGO Clinical Practice Guideline for Acute Kidney Injury 2012

Епідеміологія

Частота КІ-ГПН варіює **3,3 – 16,5%** та є третьою причиною ГНП у стаціонарах Європи

Cruz D. N. et al // Am.J.Med 2012\$ 125; 66-78

Rihal C.S. et al., Circulation 2002;105:2259–64.

Iakovou I. et al., J Invasive Cardiol 2003;15:18 –22

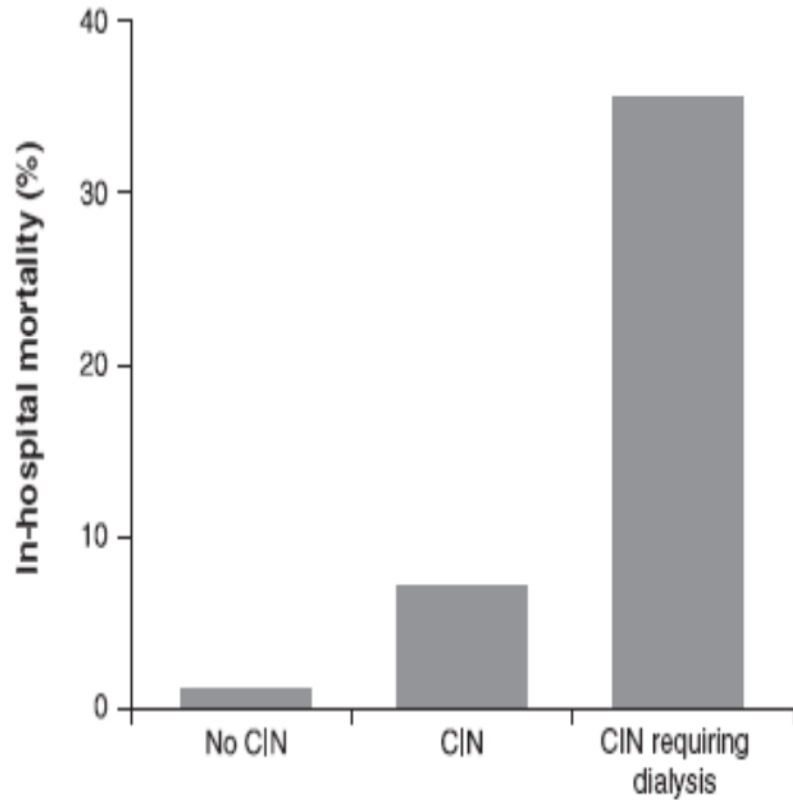
КІ-ГПН виникає у 0–10% пацієнтів з нормальною функцією нирок та у **20-30%** пацієнтів, що мають передіснуючу ХХН чи інші фактори ризику; у групі високого ризику її частота сягає **50%**.

Morcos SK, et al.// Eur Radiol 1999;9:1602–13

Sanaei-Ardekani M. et al., Cardiovasc Revasc Med 2005;6:82– 8B

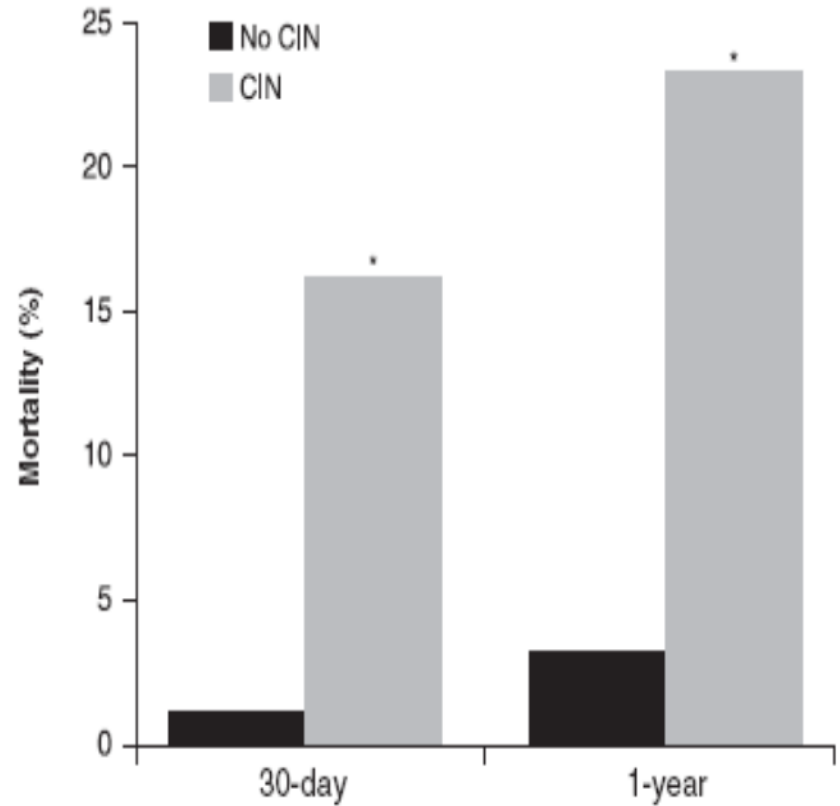
Встановлено, що незначне підвищення креатиніну було асоційоване з підвищенням ризику внутрішньогоспітальної смерті (OR=1.83 and 1.39). Госпітальна смертність становила **7,1%** у пацієнтів з КІ-ГПН проти 1,8% без КІ-ГПН та **37,5%** у пацієнтів, що потребували діалізу.

$P < 0.0000001$

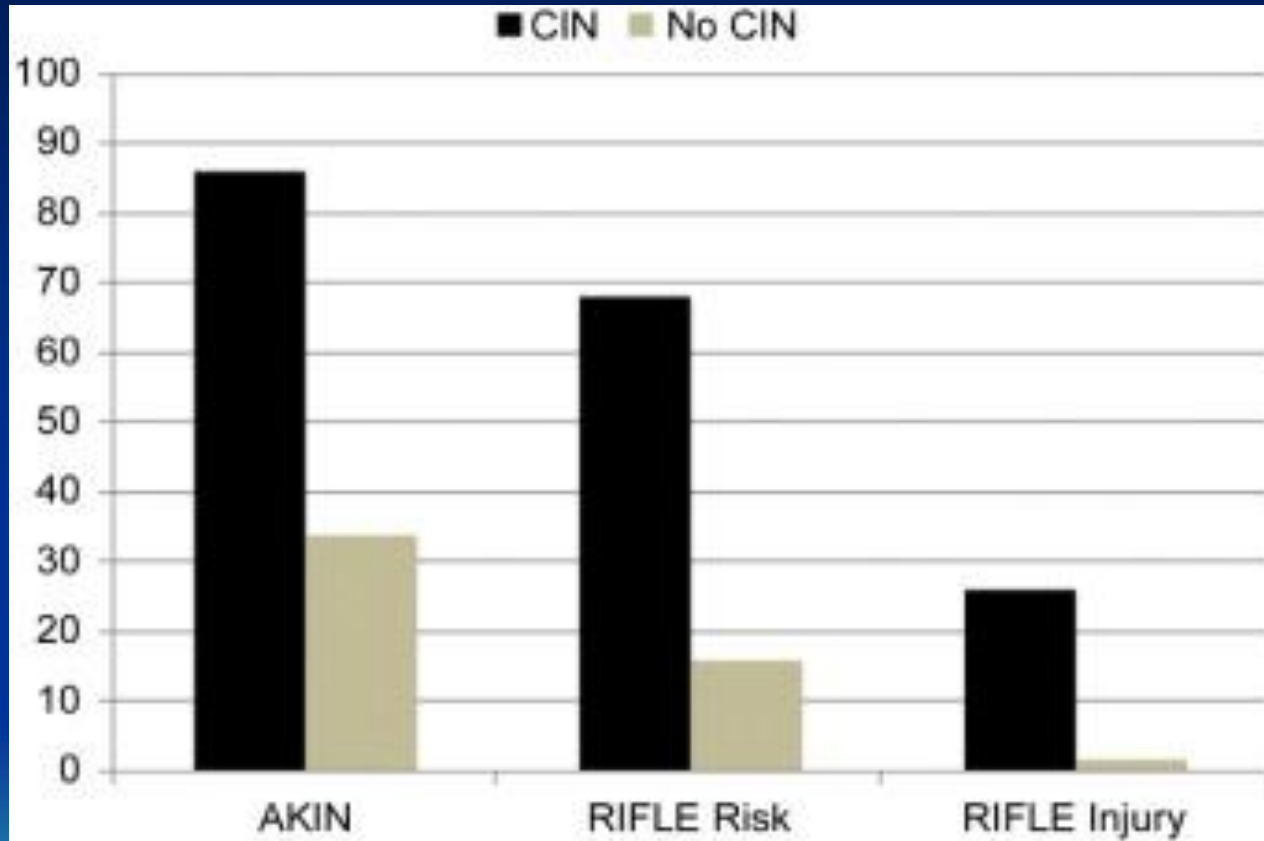
CIN, contrast-induced nephropathy

* $P < 0.0001$

Частота ГПН в післяопераційному періоді у пацієнтів з передуючим КІ-ГПН та без нього

Garcia S, Ko B, Adabag S./ Contrast-induced nephropathy and risk of acute kidney injury and mortality after cardiac operations// Ann Thorac Surg. 2012 Sep;94(3):772-6.

Фактори ризику КІ-ГПН

Немодифіковані

Модифіковані

Вік (≥ 75 років)

Об'єм рентгенконтрасту

Цукровий діабет без або з ураженням нирок

Гіпотензія (САТ < 80 мм рт. ст.)*

Застосування нефротоксичних лікарських засобів (ІАПФ, діуретики, НПВС, аміноглікозиди, ванкоміцин та ін.)

Анемія (Ht $< 39\%$ - чоловіки і Ht $< 36\%$ - жінки) і крововтрата

Низька фракція викиду ЛЖ

Дегідратація

Серцева недостатність (III-IV NYHA і/або набряк легень в анамнезі)

Внутрішньоаортальна балонна контрапульсація

ХХН

Гострий інфаркт міокарда

Кардіогенний шок

Гіпоальбумінемія (< 35 г/л)

Трансплантована нирка

Фактори ризику КІ-ГПН

Фактор ризику	Бали	Фактор ризику	Бали
Гіпотензия * САТ <80 мм рт. ст	5	Анемія (Ht <39% - чоловіки і Ht <36% - жінки)	3
ВАБК	5	Цукровий діабет	3
Вік (≥75 років)	4	Об'єм контрасту	1 на кожні 100 мл
Cr плазми (>132 мкмоль/л) або ШКФ (по формулі MDRD) 40 – 60 20 – 40 < 20	4 2 4 6	Серцева недостатність (III- IV NYHA і/або набряк легенів в анамнезі)	5

Ризик КІ-ГПН	Сумма баллів	Вірогідність КІ-ГПН	Необхідність діалізу
Низький	0 - 5	7,5%	0,04%
Помірний	6 – 10	14%	0,12%
Високий	11 - 16	26,1%	1,09%
Дуже високий	> 16	57,3%	12,6%

Оцінка ризику виникнення КІ-ГПН

Співвідношення кількості йоду в РКЛЗ (гр) до концентрації креатиніну сироватки.

У разі якщо величина співвідношення <1 , вірогідність КІ-ГПН $\approx 3\%$; ≥ 1 – вірогідність КІ-ГПН до 25%.

Nyman U., et al Acta Radion 2008; 49: 658-667

Characteristics of some contrast media

Type	Generic name	Trade name	Iodine (mg/mL)	Osmolality (mOsm/kg)	Viscosity cPs at 20-25°C	Viscosity cPs at 37°C
High-osmolar CM (HO CM)						
Ionic monomer	Diatrizoate	Hypaque, Urografin	300-370	1500-2000	3.3-16.4	1.4-19.5
Ionic monomer	Metrizoate	Isopaque	280-370	2100	5-9	2.8-5
Ionic monomer	Iothalamate	Conray	141-325	600-1843	2-9	13-5
Low-osmolar CM (LO CM)						
Ionic dimer	Ioxaglate	Hexabrix	280-320	600	12-15.7	6-7.5
Nonionic monomer	Iohexol	Omnipaque	140-350	322-844	2.3-20.4	1.5-10.4
Nonionic monomer	Metrizamide	Amipaque	170-300	300-484	—	—
Nonionic monomer	Loxilan	Oxilan, Ioxitol	300-350	610-721	9.4-16.3	5.1-8.1
Nonionic monomer	Ioversol	Optiray	240-350	502-792	4.6-14.3	3.0-9.0
Nonionic monomer	Iomeprol	Iomeron	150-400	301-726	1.9-27.5	1.3-12.6
Nonionic monomer	Iopentol	Imagopaque	150-350	310-810	2.7-26.6	1.7-12.0
Nonionic monomer	Iopromide	Ultravist	150-370	328-774	2.3-22	1.5-10
Nonionic monomer	Iopamidol	Lopamiro, Isovue	150-370	342-796	2.3-20.9	1.5-9.4
Iso-osmolar CM (IO CM)						
Nonionic dimer	Iodixanol	Visipaque	270-320	290	12.7-26.6	6.3-11.8
Nonionic dimer	Iotrolan	Isovist, Iotrovist	240-300	270-320	6.8-16.4	3.9-8.1
Nonionic dimer	Ioseminol	Iosimenol	280-	273-	10.9	6.3

Ефективні стратегії попередження КІ-ГПН у хворих з підвищеним ризиком її виникнення

Парентеральна гідратація

Мінімізація об'єму РКЛЗ

Використання низькоосмолярних або ізоосмолярних РКЛЗ

Застосування РКЛЗ, які не містять йод

Незастосування нефротоксичних ЛЗ

Своєчасна відміна метформіну

Профілатика

В разі підвищеного ризику КІ-ГПН рекомендовано застосовувати внутрішньовенну гідратацію, а не пероральну (1С). Гідратація проводиться як ізотонічним розчином натрію хлориду, або і розчином натрію гідрокарбонату (1А).

KDIGO Clinical Practice Guideline for Acute Kidney Injury 2012

Профілактика КІ-ГПН

Гідrataція фізіологічним розчином

- **1 мл/кг/год (max 100 мл/год)** протягом 6 год до та 6 год після втручання
- ХСН або ФВ < 40% - **0,5 мл/кг/год (max 50 мл/год)** протягом 6-12 год до або 12 год після втручання.
- **Ургентне втручання – болюс 500-1000 мл** перед втручанням , при можливості, 1 мл/кг/год (max 100 мл/год) протягом процедури та 12 год після втручання.

Профілактика КІ-ГПН

- Гідратація розчином натрію гідрокарбонату
- **308 мл 4,2% р-ну NaHCO_3 та 692 мл 5% розчину глюкози = 154 ммоль NaHCO_3 в 1000 мл**
- **3 мл/кг/год (max 300 мл/год) за 1 год до и 1 мл/кг/год (max 100 мл/год) протягом 6 год після втручання**
- Контроль та корекція глікемії

• ESUR Guideline 2012

Профілактика КІ-ГПН Застосування АЦЦ

- Перорально 600-1200 мг, кожні 12 год (4-6 доз)
- Частіше 2 дози до, 2 дози після втручання
- **Ургентне втручання** – 1 доза безпосередньо перед та 3 дози після.

Tepel M. et al., N Engl J Med 2000; 343:180-184
Briguori C. et al. Eur Heart J 2004; 25:206-211

Профілактика КІ-ГПН

- Застосування мінімально необхідних доз контрасту
- Нефротоксичність рентгенконтрасту:
  - - іонний високоосмолярний
  - - неіонний низькоосмолярний
  - - неіонний ізоосмолярний.
- У пацієнтів з високим ризиком КІ-ГПН, особливо з ХХН і/або ЦД слід застосувати неіонний ізоосмолярний рентгенконтраст.

Профілактика КІ-ГПН

В разі високого ризику КІ-ГПН рекомендовано:

- Розглянути альтернативний метод дослідження без застосування контрасту
- Для пацієнтів з ризиком КІ-ГПН рекомендують використовувати низько- або ізо-осмолярний контраст у найменш можливій дозі; перед введенням контраст слід підігріти до температури 37° (1В)

KDIGO Clinical Practice Guideline for Acute Kidney Injury 2012

Профілактика КІ-ГПН

Шлях введення контрасту не грає вирішальної ролі в розвитку КІ-ГПН

(R. Solomon et al., *Kidney International* (2006) 69, S39–S45.)

Кількість контрасту (мл) = 5 x вагу (кг) / SCr (мг/дл)

(Cigarroa R.G. et al., *Am J Med* 1989 Jun;86(6 Pt 1):649-52.)

або

Кількість контрасту (мл) = 5 x вагу (кг) x 88 / SCr (мкмоль/л)

Профілактика КІ-ГПН

- Застосування нефротоксичних лікарських засобів, таких як **НПВП, аміноглікозиди, амфотерицин В, високі дози петльових діуретиків, протівірусних препаратів** слід **припинити** щонайменше за **2 доби до РКД, особливо у пацієнтів з групи високого ризику.**

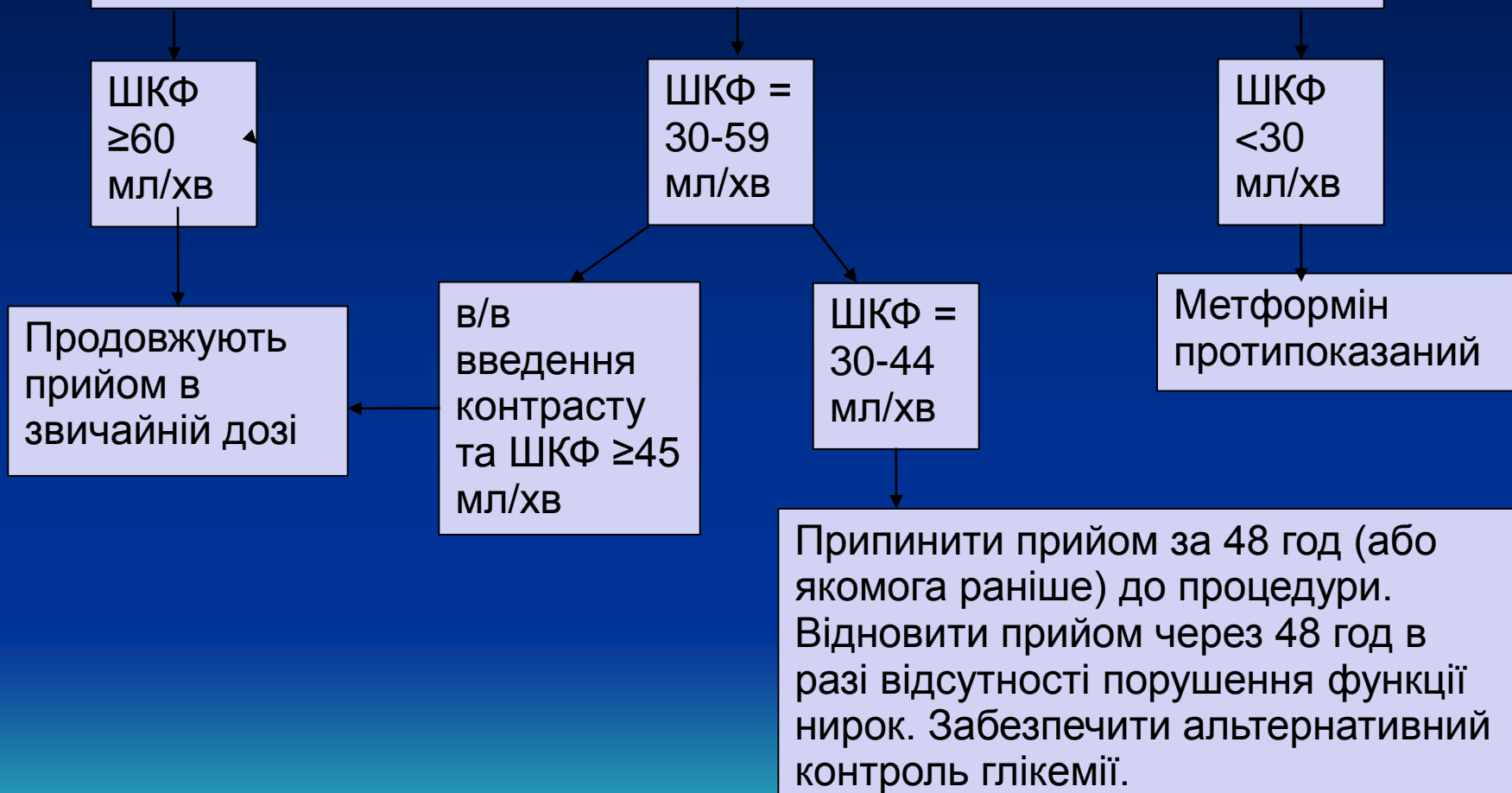
KDIGO Clinical Practice Guideline for Acute Kidney Injury 2012

Umrudin Z, Moe K, Superdock K./ ACE inhibitor or angiotensin II receptor blocker use is a risk factor for contrast-induced nephropathy// J Nephrol. 2012 Sep-Oct;25(5):776-81

ПРОФІЛАКТИКА КІ-ГПН

Пацієнти, що приймають метформін

Алгоритм профілактики

Низький ризик:
0 факторів ризику
або оцінка за
шкалою Mehran 0-
5 балів

Профілактика не
проводиться

Середній ризик:
1 фактор ризику
або оцінка за
шкалою Mehran 6-
10 балів

Декомпенсована СН чи гіпонатріємія?

Ні

в/в інфузія кристалоїдів
±АЦЦ

Так

АЦЦ

Високий ризик:
≥2 факторів
ризиків або оцінка
за шкалою
Mehran ≥11 балів

Ні

в/в інфузія кристалоїдів
+АЦЦ

Висновки

1. КІ-ГПН – це хвороба, виникнення якої може бути попереджено.
2. Виникнення КІ-ГПН збільшує тривалість перебування у стаціонарі, підвищує рівень госпітальної смертності та суттєво погіршує віддалені результати лікування.
3. У всіх хворих, яким планується виконання рентген-контрастного дослідження (РКД) необхідно оцінювати ризик виникнення КІ-ГПН.
4. Через 12 годин після проведення РКД необхідно визначити концентрацію креатиніну. Подальша частота та тривалість моніторингу визначається ступенем ризику виникнення КІ-ГПН та результатом після креатинемії через 12 годин після РКД.
5. У разі середнього та високого ступеню ризику розвитку КІ-ГПН слід визначити співвідношення користі та шкоди виконання РКД.
6. Перед і після виконання РКД у хворих з ризиком РКД необхідно проводити профілактику виникнення КІ-ГПН (внутрішньовенна гідратація 0,9% Na Cl).
7. У разі підозри на формування КІ-ГПН хворий має бути проконсультований нефрологом з метою визначення місця перебування, об'єму моніторингу та лікування; своєчасного застосування НЗТ.

Дякую за увагу!